

Historische gegevens

Tenzij anders vermeld zijn de meeste historische gegevens ontleend aan de brochure "Het Adema orgel" door Ton van Eck en Hans van der Harst, uitgegeven in 1976 t.g.v. de inwijding van het orgel. De voorloper van de huidige Jacobuskerk was de Jacobusstatie aan de Oude Molstraat.

1797 - Orgel geplaatst door J. Mitterreither, Leiden

1807 - Overplaatsing naar de inmiddels door de statie in gebruik genomen Hofkapel door de Gebr. Van Dam te Leeuwarden. Mogelijk hebben zij het orgel uitgebreid met een Positief. (In de oude Jacobusstatie aan de Oude Molstraat wordt overigens in 1848 door orgelmaker E.F. Weening uit Leiden een Mitterreitherorgel uit 1794 geplaatst met als dispositie: Bourdon 16' D. (Weening), Praestant 8', Holpijp 8', Praestant 4', Fluit 4', Quint 3', Octaaf 2', Mixtuur III, Cornet V)

1854 - Verbouwing orgel in Hofkapel door Kam & v/d Meulen, Rotterdam. De windlade van het hoofdwerk wordt vernieuwd, de kas verdiept (front ongewijzigd), nieuwe klaviatuur en nieuwe belering van de balgen. De dispositie wordt eveneens gewijzigd: Holpijp 8' wordt vervangen door een Bourdon 16', de Trompet wordt vernieuwd, de Mixtuur van het HW verdwijnt, de Viola di Gamba wordt vernieuwd, Gedekt 4' van het Positief verdwijnt ten faveure van een Octaaf 4' en het positief wordt uitgebreid met het tongwerk Eoline 8'.

Dispositie:

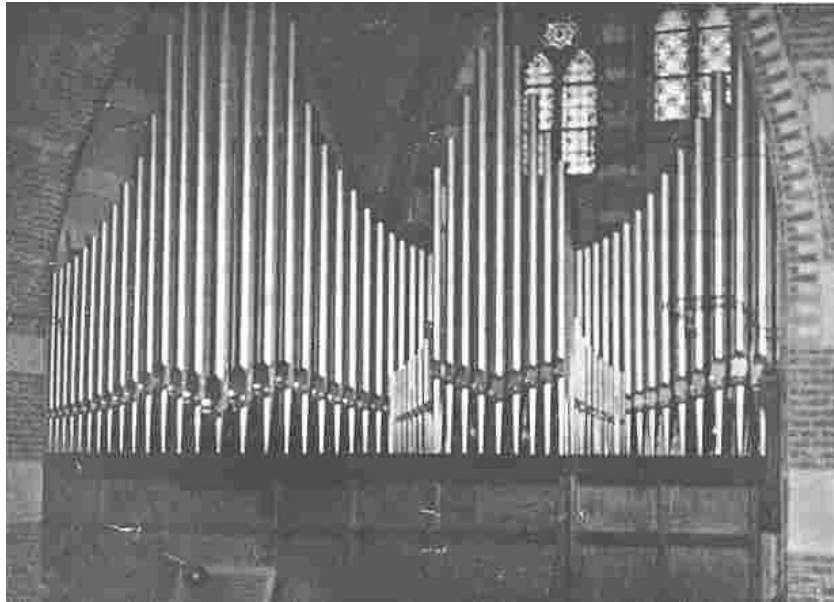
HOOFDKLAVIER: C-f''	POSITIEF: C-f''	PEDAAL:
Bourdon 16'	Holpijp 8'	Aangehangen
Prestant 8'	Viola di Gamba 8'	
Roerfluit 8'	Octaaf 4'	
Octaaf 4'	Fluit 4'	
Gemshoorn 4'	Gemshoorn 2'	
Quint 3'	Eoline 8'	
Octaaf 2'		
Cornet V		
Trompet 8'		

1878 - Overplaatsing naar de nieuwe Jacobuskerk aan de Parkstraat.

1902 - Positief vervangen door nevenwerk in zwelkast en toevoeging vrij pedaal. De mechaniek van het HW krijgt een Barkerhefboom en er wordt een vrijstaande mechanische speeltafel geplaatst. Uitvoerder: fa. Maarschalkerweerd, Utrecht. Het nevenwerk heeft de volgende registers: Violoncel 16' af c, Prestant 8', Gamba 8', Voix Celeste 8', Fluit Harmoniek 8', Holpijp 8', Octaaf 4', Flageolet 2', Basson Hobo 8' terwijl het pedaal (C-d') de volgende registers krijgt: Contrabas 16', Subbas 16', Octaaf 8', Fluit 4', Basson 16', Trombone 8' (N.B. in het archief van M.P. van den Bos (in coll. AdK) wordt niet een Octaaf 4' genoemd, maar wél een Salicionaal 4' én een Fluit Octaviante 4'; de pedaalsubbas heeft hier overigens Gedekt 16')

1929 - Toevoeging 3e manuaal (eveneens in zwelkast en op een pneumatische kegellade), fa. Maarschalkerweerd. Registers: Salicional 8', Aeoline 8', Holpijp 8', Kwintadeen 8', Flûte douce 4', Violine 4', Doublette 2', Vox Humana 8', Tremolo

1947/1948 - Nieuw orgel met gebruikmaking van laden en pijpwerk van het oude orgel, fa. Jos Vermeulen, Alkmaar. (bron: ingebruiknameprogramma, 8 februari 1948)

(foto: ingebruiknameprogramma 2 februari 1948)

Dispositie:

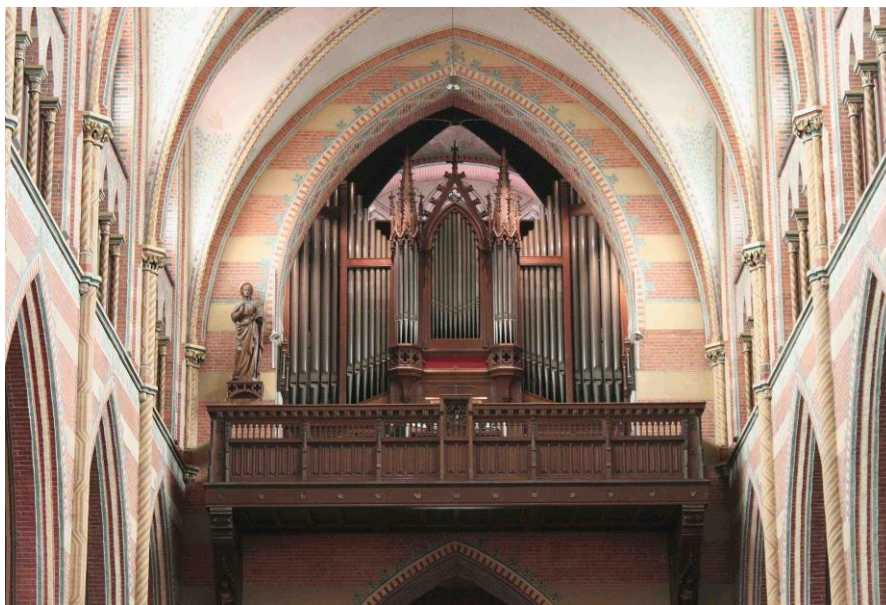
MANUAAL I: C-g'''	MANUAAL II: C-g'''	MANUAAL III: C-g'''	RUGPOSITIEF:
Prestant 16'	Prestant 8'	Bourdon 16'	(nooit geplaatst)
Prestant 8'	Fluit Harmoniek 8'	Principale 8'	Roergedekt 8'
Roerfluit 8'	Holpijp 8'	Gamba 8'	Kwintadeen 8'
Octaaf 4'	Prestant 4'	Vox Celeste 8'	Prestant 4'
Fluit 4'	Gemshoorn 4'	Holpijp 8'	Gemshoorn 4'
Quint 2 2/3'	Nasard 2 2/3'	Zingend Prestant 4'	Spitsquint 2 2/3'
Octaaf 2'	Octaaf 2'	Quintadeen 4'	Fluit 2'
Mixtuur IV-VI	Superquint 1 1/3'	Flageolet 2'	Kromhoorn 8'
Cornet V	Scherp IV	Nachthoorn 1'	
Trompet 8'	Echo Trompet 8'	Sesquialter II	
		Cymbel IV	
PEDAAL: C-f'	KOPPELINGEN:	Dulciaan 16'	
Resultantbas 32'	P+I, P+II, P+III, I+II, I+III,	Schalmei 8'	
Contrabas 16'	II+III, I+II 16', I+II 4',	Hobo 4'	
Subbas 16'	II+III 16', II+III 4'	Tremolo	
Octaafbas 8'			
Gedektbas 8'	SPEELHULPEN:		
Fluit 4'	vrij instelbaar aut. pedaal		
Ruispijp V	vier vaste combinaties		
Bazuin 16'	2 vrije combinaties		

Trombone 8'	1 deelbare combinatie		
	tongwerkafsteller		
	Gen. Registercrescendo		
	6 voetpistons voor de normale koppelingen		

electro - pneumatische tractuur

1976 - Afbraak van het Vermeulensorgel (de Bazuin 16' werd in 1977 geplaatst te Voorburg, OLV ten Hemelopneming en het Mitterreitherpijwerk bewaard in afwachting van de bouw van een koororgel, waarvoor reeds een Maarschalkerweerdkas uit Rotterdam in verworven), plaatsing van het P.J. Adema-orgel (**1891**, 2 manualen + vrij pedaal, 31 stemmen) uit de Spaarnekerk (OLV Rozenkrans) te Haarlem, fa. Adema-Schreurs, Amsterdam. In 1928 was dit orgel van het noordertransept naar de westwand der kerk verhuisd en gepneumatiseerd, terwijl de dispositie in 1953 door Hubert Schreurs was gewijzigd. Bij plaatsing in Den Haag werd dit orgel gecombineerd met bruikbaar pijpwerk uit het Vermeulensorgel (o.a. van Kam & v/d Meulen, Maarschalkerweerd en Vermeulen) en aangevuld met nieuw pijpwerk tot een groot 3-klavierswerk.

In 1994 en volgende jaren is de lade van het Positief iets omhoog gebracht en is de Nasard 2 2/3' van het HW opgeschoven tot 5 1/3'.

(foto: Gemeentelijke Dienst Ruimtelijke Ordening en Economische Ontwikkeling)

Dispositie:

GRAND ORGUE: C-g'''	POSITIF: C-g'''	RÉCIT EXPR.: C-g'''	PÉDALE: C-f'
Montre 16'	Bourdon 16'	Viole Major 16'	Contrabasse 32'
Bourdon 16'	Principal 8'	Viole di Gambe 8'	Flûte 16'
Montre 8'	Salicional 8'	Vox Céleste 8'	Soubasse 16'

Portunal 8'	Bourdon 8'	Flûte Harmonique 8'	Flûte 8'
Flûte Harmonique 8'	Quintaton 8'	Bourdon 8'	Basse 8'
Bourdon 8'	Prestant 4'	Viole 4'	Flûte 4'
Praestant 4'	Flûte douce 4'	Flûte Octaviane 4'	Fourniture IV*
Flûte Octaviane 4'	Nasard 2 2/3'	Octavin 2*	Bombarde 16**
Nasard 5 1/3'	Doublette 2*	Jeu de Clochettes II-III	Trompette 8**
Doublette 2**	Tierce 1 3/5'	Plein-Jeu III-IV*	Clairon 4**
Fourniture IV*	Larigot 1 1/3'	Trompette Harmonique 8**	
Cymbale III*	Plein-Jeu IV*	Basson-Hautbois 8'	KOPPELINGEN:
Grand Cornet V D.*	Trompette 8**	Voix Humaine 8'	Tirasse G.O.
Baryton 16**	Cromorne 8'	Tremblant	Tirasse Pos.
Trompette 8**	Tremblant		Tirasse R.E.
Clairon 4**			Acc. G.O. + Pos.
	SPEELHULPEN:		Acc. G.O. + R.E.
	*Comb. reg. Pédale		Acc. Pos. + Rec.
	*Comb. reg. G.O.		
	*Comb. reg. Pos.		
	*Comb. reg. R.E.		
	trede zwelkast man. III		
	192-voudige Setzercomb.		

electro - pneumatische tractuur; de zwelkast van het 2e manuaal (Positif) is nog niet aangebracht

Aart de Kort, oktober 2000

2009: Renovatie en uitbreiding door fa Slooff (Lekkerkerk)

Grand Orgue C-g'''	Positif Expressif C-g'''
27. Prestant 16'	12. Bourdon 16'
28. Bourdon 16'	13. Principal 8'
29. Montre 8'	14. Salicional 8'
30. Portunal 8'	15. Bourdon 8'
31. Bourdon 8'	16. Quintaton 8'
32. Flûte harmonique 8'	17. Prestant 4'
33. Nasard 5 1/3	18. Flûte douce 4'
34. Prestant 4'	19. Nasard 2 2/3'
35. Flûte Octaviane 4'	20. Doublette 2' *
36. Quinte 2 2/3'	21. Tierce 1 3/5'
37. Doublette 2' *	22. Langot 1 1/3'
38. Fourniture IV *	23. Plein-Jeu IV *
	24. Trompette 8' *

39. Cymbale III *	25. Cromorne 8'
40. Grand Cornet V *	26. Tramblant
41. Baryton 16' *	
42. Trompette 8' *	
43. Clairon 4' *	

Récit Expressive C-g'''

44. Viole Major 16'
 45. Viole de Gambe 8'
 46. Voix Céleste 8'
 47. Flûte Harmonique 8'
 48. Cor de Nuit 8'
 49. Viole 4'
 50. Flûte Octaviant 4'
 51. Viole de Quinte 2 2/3'
 52. Octavin 2' *
 53. Plein-Jeu IV *
 54. Jeu de Clochettes III
 55. Basson-Hautbois 8'
 56. Voix Humaine 8'
 57. Bombarde 16'
 58. Trompette 8' *
 59. Clairon 4' *
 60. Tremulant

Pédale C-f'

1. Contrabasse 32'
 2. Flûte 16'
 3. Soubasse 16'
 4. Flûte 8'
 5. Basse 8'
 6. Flûte 4'
 7. Fourniture IV *
 8. Contrebombarde 32' (res)
 9. Bombarde 16' *
 10. Trompette 8' *
 11. Clairon 4' *

Koppelingen

- * Comb. reg. Pédale
 * Comb. reg. G.O.
 * Comb. reg. Pos.
 * Comb. reg. Récit
 trede zwelkast manuaal II
 trede zwelkast manuaal III
 Setzercombinatie **

Speelhulpen

61. Tirasse G.O.
 62. Tirasse Pos.
 63. Tirasse Récit
 64. Acc. Pos-G.O.
 65. Acc. Réc.-G.O.
 66. Acc. Réc.-Pos.

omvang manualen: C-g'''

omvang pedaal: C-f'

Het orgel beschikt thans over 59 registers, verdeeld over 3 manualen en pedaal.

De Contrebombarde 32' (8) is gereserveerd, doch wel voorbereid in de speetafel.

*** Elektronische Kompaktsetzer SK 60 met:*

- 3 blokken (waarvan 2 afsluitbaar)

- 16 nivo's - 8 groepen A-H - 8 combinaties 1-8

- 1 vaste combinatie voor Tutti

- Sequenzer < >

- 6 treden t.b.v. koppelingen in wisselwerking met register-schakelaars

- 4 combinatietreden voor: G.O. - Pos - Rec. en Péd. (registers met * gemerkt)